

Klimat- och
näringslivsdepartementet
Enheten för cirkulär ekonomi,
kemikalier och
strålning

Framställan med förenklingar och förbättringar i spårbarhetssystemet för farligt avfall och Framställan om att införa spårbarhet för långlivade organiska föreningar i avfall

Er ref: KN2026/00593

Svensk Handel som är en bransch- och arbetsgivarorganisation för små och stora företag inom parti-, detalj- och e-handeln med cirka 320 000 medarbetare får med anledning av remissen anförda följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel tillstyrker förslaget huvudsakliga inriktning, men anser att genomförandet måste skärpas så att det leder till en faktisk och mätbar minskning av företagens administrativa börda. Spårbarheten bör bygga på risk, proportionalitet och principen en uppgift en gång.

Synpunkter på utredningens förslag

Svensk Handel välkomnar att dagens transportdokument och överlappande anteckningsskyldigheter föreslås ersättas av en gemensam transportanteckning, att signaturkravet tas bort och att rapporteringsfristen förlängs från två till fem arbetsdagar. Vi välkomnar också undantagen för gemensamma avfallsutrymmen och för butikens mottagande av konsumentavfall och bärbara batterier från hushåll. Dessa förändringar svarar mot problem som handelns företag länge har beskrivit.

Samtidigt riskerar nya arbetsmoment, krav på identifikationsnummer, tre års lagring för transportörer och omfattande systemanpassningar att äta upp förenklingsvinsten. Företag som redan har investerat i API-lösningar och interna system får omställningskostnader, medan små företag även fortsättningsvis kan möta krav som är svåra att förstå och hantera. Förslaget bör

därför justeras och följas av bindande krav på användarvänliga digitala lösningar, återanvändning av data och riskbaserad tillsyn.

Svensk Handels viktigaste förslag

- Tillstyrk sammanslagningen till en transportanteckning och avskaffandet av signaturkravet.
- Inför principen en uppgift en gång och undanröj dubbelrapportering mellan avfallsregistret, gränsöverskridande avfallstransporter och andra relevanta system.
- Säkerställ att avfallsproducenten kan ge en avfallsentreprenör eller transportör rätt att rapportera utan onödiga fullmakts- och dubbelrapporteringskrav, samtidigt som ansvarsfördelningen är tydlig.
- Utvidga de riskbaserade förenklingarna till verksamheter som hanterar små mängder farligt avfall och har låg miljörisk, inom det utrymme EU-rätten medger.
- Ompröva treårskravet för transportörer. Sverige bör inte gå längre än avfallsdirektivets miniminivå på tolv månader utan en belagd tillsynsnytta.
- Utforma miljöstraffsavgifterna så att oavsiktliga och mindre administrativa fel inte behandlas på samma sätt som systematiska eller miljömässigt allvarliga överträdelser.

Nuvarande ordning med parallella transportdokument och anteckningar innebär dubbla informationskrav, stor risk för avvikande uppgifter och betydande administration. Det är därför positivt att kraven konsolideras och att samma transportanteckning kan användas av lämnare och transportör. Ett gemensamt ansvar kan ge flexibilitet, men förutsätter att det tydligt framgår vilken aktör som praktiskt kan utföra rapporteringen och att en uppgift inte behöver lämnas flera gånger för samma flöde.

För handeln är undantaget vid mottagande av konsumentavfall och bärbara batterier särskilt viktigt. Insamling i butik sker ofta i många små och utspridda flöden. Krav på mottagaranteckning vid varje inlämning skulle vara oproportionerliga och riskera att motverka en lättillgänglig insamling. Svensk Handel tillstyrker därför föreslagen paragraf 29, och anser att regeringen bör pröva om motsvarande förenkling kan omfatta fler producentansvarsflöden där spårbarheten kan säkerställas vid borttransport från butiken.

Den svenska tillämpningen med anmälan och omfattande rapportering för transporter av farligt avfall medför höga krav för enskilda företag i förhållande till den miljönytta som uppnås. EU-rätten kräver spårbarhet, dokumentation och kontroll, men den svenska modellen bör inte utformas mer detaljerat eller med fler rapporteringstillfällen än vad som är nödvändigt för att uppnå syftet.

Detta är särskilt relevant för verksamheter med många enheter, interna flöden eller återkommande transporter inom en sammanhållen organisation. Varje nytt registreringsmoment multipliceras i stora verksamheter och blir samtidigt svårt att hantera för små företag utan egna IT-resurser. Regleringen bör därför fokusera på miljörisk och faktisk överlåtelse av avfall, inte på administrativa händelser som redan kan följas i företagens eller entreprenörernas system.

Svensk Handel anser att regeringen bör analysera om fler interna transporter, samordnade hämtningar och återkommande lågriskflöden kan hanteras genom periodisk sammanställning, schablon eller samlad rapport. Om EU-rätten bedöms begränsa sådana lättnader bör Sverige driva frågan i den kommande översynen av avfallsdirektivet.

Svensk Handel stödjer vidare utvecklingen av digitala gränssnitt och identifikationsnummer om lösningen automatiskt kopplar samman lämnare, transportör och mottagare. Identifikationsnumret bör dock inte skapa ett nytt manuellt moment. Det bör genereras och överföras automatiskt, kunna återanvändas av samtliga berörda aktörer och vara tillgängligt även vid tekniska störningar. Företag ska kunna se, rätta, exportera och återanvända sina egna uppgifter i registret.

Naturvårdsverket bör före ikraftträdandet tillhandahålla stabila specifikationer, kostnadsfri testmiljö och tillräcklig framförhållning för API-anpassningar. Ändringar ska samordnas med andra statliga rapporteringssystem. Målet måste vara att samma grunduppgift endast lämnas en gång och därefter delas mellan behöriga system och myndigheter.

Svensk Handel avstyrker att transportörers lagringstid utan närmare behovsanalys förlängs från tolv månader till tre år. Enhetlighet är inte i sig ett tillräckligt skäl för att gå längre än EU:s minimikrav. Om en längre lagringstid ändå behålls bör regeringen visa vilken konkret tillsynsnytta som motiverar kostnaden.

Miljösanktionsavgiften på 5 000 kronor kan träffa sena rapporter och uteblivna transportanteckningar oberoende av överträdelsens omfattning. Sanktionerna bör differentieras och föregås av möjlighet till rättelse vid mindre, oavsiktliga och rent administrativa fel, särskilt när miljörisk saknas. Tillsynen bör i första hand riktas mot systematiska brister, avvikande flöden och aktörer som helt undviker rapportering.

Svensk Handel tillstyrker en övergångstid om 18 månader, under förutsättning att slutliga föreskrifter, tekniska specifikationer, vägledning och testmiljö finns tillgängliga i god tid. Regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att mäta den faktiska tids- och kostnadsbesparingen för företag före och efter genomförandet. Uppföljningen bör särredovisa små och medelstora företag, butiker med producentansvarsinsamling samt företag med många verksamhetsställen eller egna API-lösningar.

Avslutande synpunkter

Svensk Handel stödjer ett effektivt spårbarhetssystem som motverkar illegal avfallshantering och skapar rättvisa konkurrensvillkor. För att nå dit måste reglerna vara begripliga, proportionerliga och praktiskt möjliga att följa. Genomförandet bör därför inriktas på färre uppgifter, färre rapporteringstillfällen, automatisk informationsöverföring och riskbaserad tillsyn. Då kan bättre datakvalitet och minskad administration förstärka varandra.

Svensk Handel

Martina Elfgren, Enhetschef Internationell handel

Natali Qvarfort, Näringspolitisk expert